

**EUROPOS SĄJUNGOS VIDAUS POLITIKOS GENERALINIS
DIREKTORATAS**

B TEMINIS SKYRIUS. STRUKTŪRINĖ IR SANGLAUDOS POLITIKA

REGIONINĖ PLĖTRA

**Miestų vaidmuo sanglaudos politikoje
2014–2020 m.**

SANTRAUKA

Anotacija

Miestų regionai yra svarbus regioninės plėtros veiksnys. Per 2007–2013 m. programavimo laikotarpį miestai ir miestų teritorijos daugiausia prie plėtros prisidėjo projektų lygmeniu. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu sanglaudos politika stiprinamas miestų teritorijų vaidmuo. Nepaisant to, praktiškai miestams priskiriamas panašus vaidmuo kaip ir lig šiol. Kadangi programavimo etapas beveik baigtas, šiuo metu yra ribotos galimybės daryti įtaką kuriant naujas programas. Kita galimybė įtraukti miestus bus programavimo laikotarpiu plėtojant partnerystes.

Šis dokumentas užsakė Europos Parlamento Regioninės plėtros komitetas.

AUTORIAI

Christine Hamza (Metis GmbH)
Alexandra Frangenheim (Metis GmbH)
David Charles (EPRC)
Stephen Miller (EPRC)

ATSAKINGASIS ADMINISTRATORIUS

Marek Kołodziejcki
Struktūrinės ir sanglaudos politikos B teminis skyrius
Europos Parlamentas
B-1047 Briuselis
E. paštas poldep-cohesion@europarl.europa.eu.

REDAKTORIUS

Virginija Kelmelytė

KALBOS

Originalas: EN
Vertimas: DE ir FR

APIE REDAKCIJĄ

Norėdami susisiekti su teminiu skyriumi arba užsisakyti jo mėnesinį naujienlaiškį, rašykite adresu poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Rankraštis baigtas rengti 2014 m. rugsėjo mėn.
Briuselis, © Europos Parlamentas, 2014 m.

Šis dokumentas pateiktas internete adresu
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

ATSAKOMYBĖ

Už šiame dokumente pareikštas nuomones atsako tik autoriai ir jos nebūtinai atitinka oficialią Europos Parlamento poziciją.

Leidžiama atgaminti ir versti nekomerciniais tikslais tik nurodžius šaltinį, iš anksto informavus apie tai leidėją ir jam nusiuntus kopiją.

SANTRAUKA

Miestai yra ekonominiu ir socialiniu požiūriu karštieji taškai, kuriuose gyvena turtingiausi visuomenės atstovai ir yra skurdžiausių socialinių sričių. Nors miestų svarba Europos ekonominei ir socialinei plėtrai didėja, formuojant politiką vis dar apsiribojama sektoriais ir administracinėmis ribomis. Norint sustiprinti miestų ir miestų teritorijų vaidmenį formuojant politiką ateityje, reikia **suprasti miestų ypatybes**. Bandyta keletą kartų klasifikuojant pagal įvairius tipus nustatyti miestų teritorijas. Tačiau tokiu klasifikavimu neužfiksuojama tai, kad miestai yra nevienalyčiai ir sunkiai palyginami. Be to, sudėtinga nustatyti tikrąsias miestų teritorijų ribas, nes miestų teritorijų aglomeracijoms ir jų apylinkėms būdingos tarp veikiančių sistemų esančios administracinės ribos.

Sanglaudos politika taip pat suformuota pagal sektorių temines sritis ir administracines ribas. Pastaruoju metu įvairios valstybės narės ir **Europos Komisija** ėmė pripažinti, kaip svarbu **daug dėmesio skirti miestų teritorijoms**, kaip pagrindiniam nacionalinės ir regioninės plėtros politikos elementui. Nuo 1990 m. Europos Komisija, siekdama remti su miesto plėtra susijusius Europos politikos aspektus, įtraukė konkrečius miestams skirtus veiksmus. Per pastaruosius 15 metų buvo parengti keli pagrindiniai dokumentai. Pavyzdžiui, pagal Bendrijos iniciatyvą **URBAN** pradėtomis įgyvendinti **URBACT** I ir II miestų plėtros programomis buvo siekiama sudaryti sąlygas Europos tinklui keistis patirtimi. 2007–2013 m. laikotarpiu **miesto aspektai buvo įtraukti** į daugiau kaip pusę veiksmų programų, skiriant pakankamai didelę biudžeto sumą, tačiau skirtingai palyginus ES–12 šalių ir ES–15 šalių. ES–15 šalių įgyta **patirtis dalyvaujant URBAN** iniciatyvoje turėjo įtakos tam, kaip tos valstybės narės įtraukė miesto aspektus į veiksmų programas.

2007–2013 m. laikotarpiu buvo pradėta įgyvendinti nauja finansinė priemonė – Bendra Europos parama tvarioms investicijoms į miestų teritorijas (JESSICA), kurią įgyvendino 13 ES–15 šalių ir 10 ES–12 šalių. Daugelis įgytos patirties aspektų matomi naujuosiuose sanglaudos politikos reglamentuose. Apskritai, per 2007–2013 m. programavimo laikotarpį ES–12 šalių išmoko svarbių dalykų ir buvo suvokta, kokia reikalinga integruota miesto plėtra.

2014–2020 m. Sanglaudos politikos priemonėmis stiprinamas miestų teritorijų vaidmuo ir pripažįstama didmiesčių ir miestų svarba nustatant konkrečius investavimo prioritetus. Europos Komisija siūlo vykdyti **intervencijas Europos, valstybių narių ir savivaldybių lygmeniu**.

Europos Komisijos ketinimas sustiprinti miestų vaidmenį 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu nebuvo įgyvendintas valstybių narių lygmeniu. Kai kurios šalys suteikė miestams tam tikrų galimybių dalyvauti programavimo procese arba parengė naujas programas, skyrė prioritetus ar sukūrė finansines priemones, siekiant padėti miestams dalyvauti labiau integruoto projektų įgyvendinimo procese. Tačiau buvo galima padaryti daugiau, kad miestai aktyviau dalyvautų, visų pirma, rengiant programas.

Programos lygmeniu, miestai **arba yra didesnio regiono dalis**, arba viena **regioninė programa apima miesto administracines ribas**. Abiem atvejais yra trūkumų: pirmuoju atveju, miestams suteikiamas tik labai ribotas statusas, susijęs su kitomis regiono vietomis, todėl į jų probleminius klausimus mažai atsižvelgiama; antruoju

atveju, miesto administracine riba ir veiksmų programos sritimis neatsižvelgiama į aglomeracijos teritoriją.

Kai kurių valstybių narių veiksmų programose numatyta viena prioritetinga kryptis, kuri konkrečiai skirta miestų teritorijoms, naudojant vietos strategijas. Nors miestų teritorijoms taikomas projektų lygmuo buvo pakeistas prioritetingos krypties lygmeniu, jos neturi galimybės formuoti Europos regioninės plėtros fondo programų ir, tuo labiau, Europos socialinio fondo programų. Tokia nauja programa iš esmės reiškia tai, kad miesto politikos darbotvarkės ir vėl įgyvendinamos projektų, o ne partnerių lygmeniu.

Europos Komisijos pasiūlytas integruotų teritorinių investicijų metodas nesusilaukė pasisekimo daugiausia nacionalinio ir regioninio lygmens valdymo institucijose, kurios išreiškė susirūpinimą dėl sunkios valdymo naštos turint santykinai mažą biudžetą ir pavojų, susijusių su valdžios bei atsakomybės perdavimu miestams ar nepatikrintoms asociacijoms.

Teritorinis aspektas, kuris daugelyje labiau išsivysčiusių šalių buvo sumažintas iki 5 proc. vienoje prioritetingoje kryptyje, grindžiamas ankstesnio laikotarpio vietos strategijomis ir, tam tikrais atvejais, **per pastarųjų dviejų programų laikotarpį pastebimas sumažintas dėmesys šiam teritoriniam aspektui**. Numatytos kelios **pažangiųjų miestų iniciatyvos**, bet jos daugiausia **susijusios tik su energetikos ir judumo klausimais**. Nėra platesnio holistinio požiūrio į būsimą miesto, kaip socialinio, fizinio ir technologinio subjekto, plėtrą.

Apibendrinant, galima pasakyti, kad **2014–2020 m.** sanglaudos politikos laikotarpiu miestams **priskiriamas panašus** vaidmuo kaip ir buvusiam **2007–2013 m.** programavimo laikotarpyje. Nors Europos Komisija stengėsi miestų atstovams suteikti geresnes pozicijas, papildydama reglamentus įvairiais straipsniais ir dalimis, valstybės narės laikėsi iš esmės nusistovėjusios tvarkos. Tačiau pastebima ES–12 šalių ir ES–15 šalių skirtumų. Pastarosios tiesiog laikėsi tų pačių procedūrų, kaip lig šiol, o ES–12 šalys įvairiais būdais stengėsi vykdyti reikalavimus.

Programavimo laikotarpis beveik baigėsi ir **galimybės daryti įtaką** kuriant naujas programas **yra ribotos**. Buvo **nepasinaudota** Bendrųjų nuostatų reglamentu suteiktomis **galimybėmis** dėl to, kad teisės aktų rinkinys buvo patvirtintas tik prasidėjus paskutiniam programavimo laikotarpio etapui ir valstybės narės neatsižvelgė į Europos Komisijos plataus užmojo sumanymus. Kita galimybė įtraukti miestus yra plėtojant partnerystes programos įgyvendinimo laikotarpiu. Tai galima pasiekti įgyvendinant projektus, pasitelkiant tinklus ar plėtojant partnerystes su miestais, vykdamas būsimus su sanglaudos politika susijusius mainus ir priimančias sprendimus.

Pasiūlytame rekomendacijų rinkinyje susitelkta į trumpalaikę ir vidutinės trukmės veiklą. Priemonės susijusios su aglomeracijų plėtra ir miesto politikos kūrimu būsimuoju programavimo laikotarpiu, miestų atstovų aktyvesniu dalyvavimu ir geresne sąveika tarp sektorių Europos, nacionaliniu ir regioniniu lygmenimis.

1 lentelė: rekomenduojami veiksmai miestų vaidmeniui remti sanglaudos politikoje**Europos Komisijai**

Nustatyti miesto politikos darbotvarkę Europos lygmeniu, atsižvelgiant į Europos miesto plėtros modelį;

sukurti priemonės miesto politikos darbotvarkei įgyvendinti;

su aglomeracijomis susijusius klausimus laikyti rodikliu projektui vertinti;

nustatyti *ex ante* sąlygas atsižvelgiant į miesto sąvokas ir strategijas;

Europos Komisijai, Europos Parlamentui

įtraukti miestus į politikos kūrimo procesą (ES ir valstybių narių lygmeniu), Europos Komisijai aktyviai nustatant, kurie miestai gali dalyvauti;

sustiprinti tarpsektorinį politikos koordinavimą;

skatinti geresnį ir sistemingesnį įvairių Europos Komisijos GD bendravimą, siekiant suvokti miestų vaidmenį ir apibrėžti pažangiuosius miestus;

žvelgti plačiau į pažangiųjų miestų modelį, neapsiribojant energetikos ir informacinių ir ryšių technologijų klausimais;

Europos agentūroms ir Europos Komisijai

Europos lygmeniu koordinuoti įvairias su miestais susijusias iniciatyvas, tinklus ir programas;

sukurti įvairias miesto sritis ir miesto iniciatyvas apjungiančią platformą;

nacionaliniu administraciniu lygiu

paskirti miesto politikos atstovus dalyvauti formuojant Europos miesto politiką;

įgyvendinti aglomeracijos politiką vykdant regioninės plėtros politiką;

apibrėžti įvairius regionų tipus ir nustatyti įvairius finansinių asignavimų poreikius ir temines gaires;

skatinti aglomeracijų sąveiką panaudojant struktūrinius fondus;

rengti aglomeracijų strategijas ir į jas įtraukti ne tik miestus, bet ir apylinkes;

aglomeracijoms suteikti valdymo įgaliojimus;

įvairiems sektoriams koordinuoti miestams aktualius klausimus;

regioniniu lygiu

plėtoti bendradarbiavimo tinklus, peržengiant administracines ribas;

miesto darbotvarkes vykdyti projektų ir programų lygmenimis;

skatinti sektorių administracijų bendravimą ir skirtingas disciplinas apimančių miesto darbotvarkių mainus.